

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ja huoltajien Tervetuloa! - tapaamiset

- Toimintamalli ja materiaalipaketti **esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen** opettajalle ja mahdollisuuksien mukaan työparille yksikössä aloittavien uusien-erityisesti juuri maahan muuttaneiden ja valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirtyvien maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ja huoltajien vastaanottamiseksi.
- Toimintamalli ja materiaalipaketti on kehitetty osana pääkaupunkiseudun LAPE-hanketta (lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma) 2017-2018.

Mihin tarpeeseen kehittämistyö vastaa?

Miten kehitettiin?

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden vastaanotto ja yhteistyön käynnistäminen heidän huoltajiensa kanssa esiopetuksessa/perusopetuksessa/toisella asteella ei toteudu tasalaatuisesti.

Ammattilaisten ja maahanmuuttajataustaisten vanhempien ja opiskelijoiden välinen yhteisymmärrys ja luottamus lisääntyy.

Vanhempien ja opiskelijoiden osallisuus ja aktiivisuus suomalaisessa koulutus- ja palvelujärjestelmässä lisääntyvät.

Tervetuloa! –tapaamismallia on työstetty maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten opiskeluhoitoa kehittävässä Lape-työryhmässä sekä siitä irrotetussa pienemmässä työryhässä.

Esiopetusyksiköiden ja peruskoulujen pilotoinneista saatujen palautteiden ja kommenttien perusteella on tehty tarvittavat muutokset.

Materiaalipaketin sisälllys

Materiaalissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti yleisnimitystä opiskelija viittaamaan lapseen/nuoreen esiopetuksessa, perusopetuksessa tai toisella asteella.

Materiaalissa sanalla perhe viitataan opiskelijaan ja hänen huoltajiinsa sekä sanalla vanhempi/vanhemmat huoltajaan/huoltajiin.

- Kenelle tapaamiset
- Tervetuloa!-tapaamiset käytännössä
- Tervetuloa! –tapaamiset ja vanhempaintilaisuudet osallisuutta tukemassa
- Valmistautuminen uuden opiskelijan tuloon ja Tervetuloa!-tapaamisiin
- Tapaamisen kulku ja materiaali (ks. myös liite keskustelurunko)
- Tukimateriaalia tapaamisten toteuttamiseksi
 - Näkökulmia perheiden kanssa työskentelyyn sekä käytännön ohjeita viestintään ja perheiden tukemiseen
 - Vanhempana autat lapsesi oppimista materiaali
 - Eväitä monikulttuurisen koulun arkeen
 - Mitä tarkoittaa selkokieli?
 - Esimerkkikutsuja
 - Muuta lukemista ja katsomista

LIITE: Tervetuloa!-tapaamisten pohjana käytettävä keskustelurunko (tapaamiset 1 ja 2) , jota voi käyttää soveltuvin osin

LIITE: Muistilista Tervetuloa! -tapaamisiin

Kenelle tapaamiset

Maahanmuuttajataustainen opiskelija ja hänen huoltajansa

- Juuri kuntaan ulkomailta muuttanut
- Valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirtyvä
- Harkinnan mukaan myös toisesta kunnasta tai toisesta oman kunnan esiopetus-/perusopetus-/toisen asteen yksiköstä siirtyvä ja vain vähän aikaa maassa asunut
- Tarpeen mukaan muissakin tapauksissa

Tervetuloa! –tapaamiset käytännössä

Tapaamisten tavoitteet ja ajoitus

Tervetuloa! –tapaaminen 1:

- Joko ennen opiskelijan aloittamista yksikössä tai mahdollisimman pian aloittamisen jälkeen
- Tutustuminen ja luottamuksen luominen, yksikön käytänteiden esittely sekä yhteydenpidosta sopiminen

Tervetuloa! –tapaaminen 2:

- Noin 1-3 kuukauden kuluttua ensimmäisestä tapaamisesta
- Katsaus lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin sekä varmistaa yhteydenpidon sujuvuus: "Tuemme yhdessä lapsen oppimista ja hyvinvointia"

Tapaamiset voi yhdistää yksikössä käytössä oleviin pedagogisiin tapaamisiin kuten oppimissuunnitelma- ja arviointikeskusteluihin. Huomioi tällöin, että tapaamisiin on varattu riittävästi aikaa.

Lisätapaamiset tarpeen mukaan.

Tapaamisissa annetaan suullinen ja mielellään myös kirjallinen kutsu tuleviin yksikkökohtaisiin ja alueellisiin vanhempaintilaisuuksiin, mikäli näitä on tiedossa.

Keskusteluteemat

- Esiopetukseen osallistuminen/koulunkäynti ja opiskelu sekä huoltajien rooli näiden tukemisessa
 - Lapset/ nuoren vahvuudet ja tuen tarpeet
 - Yksikön käytänteet sekä tietoa oppimisen ja hyvinvoinnin tuesta
 - Yhteydenpito
 - Oman äidinkielen ja S2- kielen oppimisen merkitys
- Perhetilanne ja perheen verkosto
- Lasten kasvatus Suomessa ja muualla
- Tulevaisuuden odotukset/toiveet

Näiden tueksi käytössä Tervetuloa! – keskustelurungot, Tervetuloa!-muistilista ja muuta materiaalia tapaamisten toteuttamisen avuksi– kuten esimerkkikutsuja ja linkkejä

Tervetuloa! – tapaamiset ja vanhempaintilaisuudet osallisuutta tukemassa

1. Tervetuloa! - tapaaminen

Tavoite: Tutustuminen ja luottamuksen luominen, yksikön käytänteiden esittely sekä yhteydenpidosta sopiminen.

2. Tervetuloa! -tapaaminen

Tavoite: Tehdään katsaus lapsen/nuoren oppimiseen ja hyvinvointiin sekä varmistetaan yhteydenpidon sujuvuus: "Tuemme yhdessä lapsen oppimista ja hyvinvointia."

**Henkilökohtainen
kutsuminen**

Yksikön vanhempainilta ja luokka- /ryhmäkohtaiset vanhempainillat:

Yksikön/luokan/ryhmän käytänteiden ja arjen avaaminen sekä yhteisöllisyyden tukeminen

Monitoimijainen ja -kielinen alueellinen vanhempaintilaisuus:

Tietoa alueen lapsiperheiden palveluista ja harrastusmahdollisuuksista (tästä tehty Lape-mallinnus)

Valmistautuminen uuden opiskelijan tuloon ja Tervetuloa!-tapaamisiin

OPIKELIJAN VASTAANOTTO

- Järjestä uudelle lapselle/nuorelle pulpetti-/ naulakko-/ lokero-/ jonopaikka, jotta opiskelija tuntee itsensä tervetulleeksi.
- Mieti, miten muut opiskelijat ottavat vastaan uuden lapsen/nuoren: esimerkiksi voi varata kaksi kummiä omasta luokasta uudelle opiskelijalle, ettei uusi opiskelija jää yksin.

TAPAAMISTEN SUUNNITTELU

- **Suunnittele tapaamiset näissä dioissa esitellyn taustamateriaalin ja liitteiden avulla.** Valitse tapaamisten tueksi se materiaali, mikä tuntuu tarpeelliselta opiskelija ja huoltaja/t tapauskohtaisesti huomioiden.
- **Tapaamiseen pyritään varaamaan työpari. Soveltuva työpari on mietittävä tapauskohtaisesti.** Työparimallin tarkoitus on vahvistaa monialaista yhteistyötä ja esitellä perheelle eri palveluita. Työpari voi olla esimerkiksi (erityisopettaja, S2-opettaja, oman äidinkielen opettaja, oppilaanohjaaja, kuraattori, psykologi tai terveydenhoitaja, kulttuuriohjaaja, maahanmuuttopalveluiden työntekijä tms.). Työpari voi olla eri henkilö eri kerroilla.
- **Muista tulkinkäyttö (ks. kuntakohtaiset ohjeet).**

OPIKELIJAN JA HUOLTAJAN KUTSUMINEN ENSIMMÄISEEN Tervetuloa! –tapaamiseen:

- Tästä diasarjasta löytyy esimerkkikutsuja.

Tapaamisen kulku ja materiaali (ks. myös liite keskustelurunko)

- Kerro alussa lyhyesti tapaamisen tavoitteet. Tarkoituksena on keskustella lapsen/nuoren esiopetukseen osallistumisesta/koulunkäynnistä, opiskelusta ja hyvinvoinnista, jotta näitä voidaan tukea yhdessä vanhempien kanssa.
- Käy mielestäsi oleelliset kysymykset läpi keskustelurungosta.
- Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät asiat kirjataan esimerkiksi oppimissuunnitelmaan/opinto-ohjelmaan.
- Opiskeluhuollolliset asiat kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.
- **Varaa tapaamiseen mukaan:**
 - esitetyt paperit (julkaisuluvat ym.), joita yksikössä pitää täyttää
 - esiopetus-/perusopetus-/toisen asteen yksikön tärkeät yhteystiedot/lukuvuosiopas/esitteet (esim. kerhotoimintaesite, opiskeluhoitokertomuksen esite/esitteet) mukaan huoltajille – mielellään myös englanniksi/muilla kielillä
 - lukujärjestys ja muut aikataulut
 - tulosta mukaan Vanhempana autat lapsesi oppimista –materiaali [täältä](#)
 - moped.fi –sivustolta voi tulostaa huoltajalle annettavaksi [yleisiä koulun sääntöjä](#) usealla kielellä.
 - Tervetuloa! –keskustelurungot ja muistilista
 - Voit perustaa opiskelijalle ”Koti ja esiopetus/koulu/oppilaitos –kansion” (voi toimia jatkossa ”reissuvihkona”, jos sähköinen viestintä ei onnistu), jossa on em. materiaali

Tukimateriaalia tapaamisten toteuttamiseksi

Näkökulmia perheiden kanssa työskentelyyn sekä käytännön ohjeita viestintään ja perheiden tukemiseen

- Vanhempien tapaaminen mahdollisimman pian
- Kunnioittava kohtaaminen ja luottamuksen rakentaminen
- Tiedon saaminen oppilaan ja perheen taustasta ja ajankohtaisesta tilanteesta
- Tiedon jakaminen koulun käytänteistä ja arjesta sekä suomalaisesta koulujärjestelmästä
- Yhteydenpidon tavoista sopiminen
- Vanhempien tuen merkityksen avaaminen lapsen koulunkäynnissä
- Vanhempien kutsuminen ja osallistaminen koko koulun vanhemmille suunnattuun toimintaan

Tavoitteena on toimiva ja luottamuksellinen yhteistyösuhde lapsen koulunkäynnin tukemiseksi. Vanhempien tapaaminen tulisi järjestää mahdollisimman pian uuden oppilaan tullessa luokkaasi. Vanhempien kanssa tehdyssä yhteistyössä tulee kiinnittää erityistä huomiota suomalaisen koulun käytänteiden avaamiseen ja arvostavan yhteistyösuhteen luomiseen. Arvostamalla vanhemmilta saatua tietoa lapsen taustasta ja tilanteesta osallistetaan vanhempia mukaan koulunkäynnin tukemiseen sekä rakennetaan luottamuksellista yhteistyötä. Jos jokin asia perheen tilanteesta mietityttää, kysy siitä rohkeasti perheeltä. Yhteistyön rakentaminen ja yhteydenpito järjestelyineen voi viedä tavanomaista enemmän aikaa, mikä on hyvä ottaa huomioon ja hyväksyä. Tapaamisissa tulee tarvittaessa käyttää tulkkia. Oppilasta tai sukulaisia ei saa käyttää tulkkina.

Lähde: Monikulttuurisen oppilaan koulupolku- materiaali, Espoo

Vanhempana autat lapsesi oppimista huolehtimalla, että

- kouluikäinen lapsi nukkuu noin 10 tuntia yössä.
- koululainen syö ennen kouluun lähtöä aamupalan ja koulun jälkeen välipalan, päivällisen ja iltapalan.
- lapsi liikkuu ja ulkoilee päivittäin. Leikkiminen ja yhdessäolo on kouluikäiselle lapselle tärkeää.
- lapsi noudattaa yhdessä sovittuja sääntöjä television katsomisessa ja pelien pelaamisessa. On tärkeää noudattaa annettuja ikäsuosituksia.
- tiedät miten lapsen koulunkäynti sujuu. Kysy lapselta päivittäin, millainen koulupäivä hänellä oli: Mitä opit? Kenen kanssa leikit? Saitko läksyjä? Onko tulossa kokeita tai muita tärkeitä tapahtumia?
- olet yhteydessä opettajaan asioissa, jotka voivat vaikuttaa koulunkäyntiin tai oppimiseen. Vanhemmilla on oikeus saada tulkki vanhempainiltoihin tai lasta koskeviin keskusteluihin.

Vanhempana autat lapsesi oppimista -materiaali [suomen](#), [englannin](#), [ruotsin](#), [somalin](#), [ranskan](#), [venäjän](#) ja [arabian](#) kielellä.

[Lähde: http://www.traumajaoppiminen.fi/miten-autan-pakolais-ja-turvapaikanhakijalasta-ja-nuorta.html](http://www.traumajaoppiminen.fi/miten-autan-pakolais-ja-turvapaikanhakijalasta-ja-nuorta.html)

EVÄITÄ moni- kulttuurisen koulun arkeen

Uudessa kulttuuriympäristössä maahanmuuttaja kokee monenlaisia menetyksiä:

Tutut ja turvalliset puitteet puuttuvat. Mahdollisuus pärjätä itsenäisesti heikkenee huomattavasti. Pätevyys, osaaminen ja kyvykkyys eivät näy. Koulutus ja työkokemus muuttuvat lähes mitättömiksi. Uskottavuus kärsii. Sukupuolten sekä sukupolvien väliset roolit saattavat hämärtyä. Voi syntyä häpeän tunne omasta kulttuuri-taustasta tai ihonväristä.

Kaikki nämä kokemukset vaikuttavat perheen arkielämään sekä lapsen ja nuoren koulunkäyntiin.

• Huoneentaulu on laadittu Suomen Vanhempainliiton kolmevuotisen VARSİ-projektin pilottikoulutoiminnasta saatujen kokemusten sekä viidessä eri koulussa toteutetun selvitystyön pohjalta.

Omat asenteeni

Osaanko nähdä jokaisen ihmisen ainutlaatuisena yksilönä, ei kulttuurinsa edustajana?

- Stereotyyppiä, yleistyksiä ja ennakkoluuloja häiritsevät totuudenmukaista ajattelua.

Muistanko, että mikä toiselle on omassa kulttuurissa itsestään selvää ja normaalia, voi olla toisesta kummallista ja outoa?

- On hyvä kyseenalaistaa omia oletuksia ja johtopäätöksiä.
- Erilaisuus on mahdollisuus oppia uutta. Erilaisuuden kohtaamisen haasteet ovat ponnahduslautoja, eivät kompastuskiviä.
- Aito tutustuminen edellyttää kärsivällisyyttä ja ymmärtävyysmyötä.

Olenko avoin uusille tavoille ja ideoille?

- Vanhoihin tapoihin ja perinteisiin ei kannata takertua vain siksi, että ne ovat tuttuja ja helppoja.

Oppilaani kohtaaminen

Kuinka hyvin tunnen maahanmuuttajataustaisen oppilaan ja hänen perheensä?

- Mitä paremmin tutustun heihin, sitä paremmin ymmärrän taustalla vaikuttavien tekijöiden, ja osaan tukea oppilaani opiskelua uudessa ympäristössä.

Avautuuko antamani opetus ja ohjaus maahanmuuttajataustaiselle oppilaalleni? Jos ei, syynä voi olla, että oppilaan kokemustausta on erilainen.

- Harjaantumat on eri asia kuin kyvyttömyys tai taidoton.
- Heikkokielisyys ei ole sama asia kuin heikkolahjaisuus.
- Tarpeeton ohjaus lannistaa ja passivoi oppilasta. Ensin pyrin tunnistamaan tarpeen ja vasta sen perusteella antamaan ohjausta.
- Kannustus ja positiivinen palaute vahvistaa oppilaani opiskelumotivaatiota ja onnistumisen kokemusta.

Vanhempien kohtaaminen

Kannustanko vanhempia tutustumaan koulun arkeen?

- On tärkeä, että maahan muuttaneet perheet kokevat olevansa tervetulleita koulun, luokkaan ja vanhempain-iltoihin.
- Pyrin järjestämään heille aikaa.

Tulemmeko ymmärretyiksi?

- Hyvin suunniteltu vanhempaintapaaminen sekä keskusteleminen ja lämpimän ilmapiirin luominen antavat hyvän pohjan yhteistyölle.
- On tärkeää ilmaista vanhemmille, että lapsen oppimisen tukeminen ja hyvinvointi ovat yhteisiä tavoitteitamme.
- Kohtelen vanhempia kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Haluan kehittää heidän luottamusta ja yhteistyöhänsä.
- Varmistan, että ymmärrämme toistemme puhetta. Keskusteluissa, joissa tehdään lasta koskevia tärkeitä päätöksiä, järjestän tarvittaessa osaavan ja puolueettoman tulkin paikalle.
- Tulkin läsnä ollessa katson ja puhun aina vanhemmille, en tulkille.
- Viestinnässä en tyydy pelkästään sähköiseen kanssakäymiseen.

suomen
VANHEMPAINLIITTO

Mitä tarkoittaa selkokieli (Paloma-hanke, 2018)?

Käytä yleiskieltä, tavallisia lyhyitä sanoja, yksinkertaisia lauserakenteita ja suoraa sanajärjestystä.

- Äännä selvästi ja kohtalaisen hitaasti.
- Kerro lauseessa vain yksi tärkeä asia.
- Kerro asian ydin, vältä sirpaletietoa.
 - Etene johdonmukaisesti.
- Käytä yksinkertaisia ja konkreettisia esimerkkejä.
 - Toista sama asia eri tavoin.
 - Käytä myönteisiä ilmaisuja.
 - Havainnollista.
 - Tarkista ymmärretyksi tuleminen.
- Käytä aikuisen kieltä. Holhoava sävy aliarvioi kuulijaa ja asettaa hänet lapsen rooliin.
 - Älä käytä murreilmaisuja.

Lähde: http://www.socca.fi/files/6924/Jokela_ja_Nieminen.pdf

ESIMERKKIKUTSUJA:

Hei,

tervetuloa *tilaisuuden nimi pvm aika*

Keskustelemme *aihe*. Mukana ovat *henkilöt nimeltä*.

Kerro tässä minkä kielen tulkit on tilattu.

Lisäksi sama kutsu englanniksi:

Hope to see you there!

XXX

Oppilas: _____

Äiti tai isä tulee _____

Ei tule _____

Hyvät huoltajat, kutsumme teidät lapsenne _____ أهلا بأولياء الأمور، ندعوكم وأبناءكم إلى

[] vanhempaniltaan. مساء الوالدين.

[] tapaamaan opettajaa. لقاء المعلمين

[] oppilaanohjausviikon tapaamiseen, jossa oppilas on mukana. اللقاء الأسبوعي للإرشاد الطلابي مع الطلاب

Päivämäärä _____ kellonaika _____ الوقت تاريخ اليوم

Tapaamispaikka _____ مكان اللقاء

[] oppilaan omassa luokassa, luokkatilassa _____ في نفس فصل الطلاب، حاليه الفصل

[] ruokalan aulassa _____ في إستراحه المقصف

[] liikuntasalissa _____ في القاعة الرياضيه

Osallistuminen _____ المشاركه

[] Kyllä, tulen paikalle. نعم سأكون متواجد

[] En valitettavasti pääse tähän tapaamiseen. لا للأسف لن أكون متواجد في هذا الإجتماع

Tulkkauksen tarve _____ الحاجه الى الترجمة

[] Kyllä, tarvitsen tulkin _____ (kieli) نعم، هناك حاجه الى مترجم (اللغة)

[] Ei, en tarvitse tulkkia. لا، لا نحتاج الى مترجم

Palauttakaa tämä kutsu lapsen mukana omalle luokanopettajalle.

أعيدو هذه الدعوة مع مدرس الفصل الخاص لطفلك

Ystävällisin terveisin _____ مع خالص التقدير

Lomakkeita koulunkäynnin tueksi löytyy esim. moped.fi - sivustolta. **Kielivalikoima sivuston esimerkkikutsussa on albania, arabia, englanti, japani, kurdi, mandariinikiina, persia, ranska, somali, thai, venäjä, vietnam.**

Muuta lukemista ja katsomista:

- Kajaani Multicultural Learning: selkokielisiä videoita yhteistyötä helpottamaan koulun ja monikulttuuristen perheiden välillä <http://kajaanimcl.info/wordpress/?portfolio=suomi>
- Lasten kasvatusta Suomessa (tietoa eri kielillä): <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/perhe/lapset/lasten-kasvatusta-suomessa>
- Lastenkasvatustapahtumat (eri kielillä) <https://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/aineistot/lastenkasvatustapahtumat/>
- Kohti turvallista lapsuutta (eri kielillä) <https://www.emmaelias.fi/hillockellari/kannusta-minut-vahvaksi-kohti-turvallista-lapsuutta/>
- Tietoa ammattilaisille pakolais- tai turvapaikanhakijalasten ja -nuorten oppimisen tueksi ja auttamiseksi, Helsingin Diakonissalaitos,
 - <http://www.traumajaoppiminen.fi/miten-oppimista-tuetaan-koulussa.html>
 - <http://www.traumajaoppiminen.fi/miten-autan-pakolais-ja-turvapaikanhakijalasta-ja-nuorta.html>
- Wilho - Vuorovaikutusta vanhempien kohtaamiseen <https://vanhempainliitto.fi/tyokalut/wilho-vuorovaikutusta-vanhempainiltaan/>
- Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun- hanke Espoo, löytyy perhepalaverin keskustelun pohjaksi lomakkeita, joita voi halutessaan käyttää. Kielet: suomi, albania, arabia, englanti, kiina, somali, venäjä)
 - <https://www.innokyla.fi/documents/583166/9e466652-71ee-4832-a39c-483f5369c208> (alakoulusta yläkouluun)
 - <http://www.espoo.fi/download/noname/%7BFDA604AF-606E-4DE2-814F-B3961A4B7FA1%7D/40941> (päiväkodista esikoulun kautta ensimmäiselle luokalle)